

➔ STOFGERICHTE AANPAK ALLÉÉN LEVERT NIET DE RESULTATEN OP DIE WE NODIG HEBBEN

Minder kijken naar stoffen, meer naar de effecten ervan op het waterleven. Deze integrale aanpak van microverontreinigingen komt dichterbij, zoals blijkt uit het gesprek met ecotoxicoloog Jaap Postma. Grote vraag is hoe er in Den Haag en Brussel naar deze ontwikkeling wordt gekeken. We vroegen het aan Marjan van Giezen, afdelingshoofd en plaatsvervangend directeur Waterkwaliteit bij het ministerie van IenW.

Wat is de intentie van het ministerie als het gaat om de inzet van biologische effectmonitoring en een effectgerichte aanpak bij het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit?

We verwachten dat de komende jaren de stofgerichte aanpak nog wel de basis zal vormen. Tegelijkertijd zien we ook dat deze aanpak alléén niet de resultaten oplevert die we graag zouden zien en die we ook nodig hebben. We zullen breder moeten gaan kijken. Effectmonitoring kan daarbij wel eens heel nodig zijn. Ook vanuit het ministerie kijken we dus nadrukkelijk naar het toepassen van effectmonitoring en waar deze een toegevoegde waarde kan en moet krijgen. Bijvoorbeeld bij rioolwaterzuiveringsinstallaties. Juist bij effluentlozingen komt een groot aantal stoffen vrij en is het praktisch onuitvoerbaar om al deze stoffen via een stofbenadering op de juiste manier aan te pakken.

ⓘ **Boven: Marjan van Giezen, afdelingshoofd en plaatsvervangend directeur Waterkwaliteit van IenW.**

EU-Onderzoek toont aan dat ecotoxiciteit een belangrijke sta-in-de-weg is voor het behalen van ecologische doelen. Volgens ingewijden is de stofroute niet de manier om hierin verandering aan te brengen. Onder meer omdat producenten steeds nieuwe stoffen op de markt brengen die qua structuur net even anders zijn, maar die nog wel zijn toegelaten. Ze hebben dezelfde negatieve effecten als de middelen die net van de markt zijn geweerd. Op deze manier werk je niet aan een oplossing, maar doe je als overheid mee met een kat-en-muisspel.

De afgelopen jaren hebben we gezien dat er soms inderdaad zo'n kat-en-muisspel ontstaat. Daar maakt IenW zich zorgen over. Daarom gaan we op Europees niveau hiervoor aandacht vragen. Het REACH-kader is de plek waar deze discussie moet landen. Nederland gaat dit jaar een dossier opstellen voor de groep PFAS (REACH is een Europese verordening met verplichtingen voor bedrijven die gevaarlijke stoffen produceren, gebruiken, verwerken en verhandelen, red.).

Wat ziet het ministerie als aandachtspunt bij het operationaliseren van de effectnormering?

Vanuit het beleid vinden we het belangrijk dat effectmonitoring goed wordt onderbouwd. De uitvoerbaarheid en betaalbaarheid moeten daarbij bewaakt worden. Dit is voornamelijk een kwestie van deskundigen bij het RIVM, Rijkswaterstaat en STOWA, waarmee we regelmatig om de tafel moeten (gaan) zitten. Internationale afstemming en samenwerking is hierbij ook van belang.

Wat is de inzet van Nederland in Brussel bij de evaluatie van de Kaderrichtlijn Water, onderdeel chemie ten aanzien van de inzet van biologische effectmonitoring?

Bioassays en biologische effectmonitoring kunnen in onze ogen heel goed ingezet worden om de huidige stofgerichte monitoring iets te verlichten, of juist meer specifiek in te zetten. Daar waar mogelijk grote risico's zijn, bij complexe lozingen bijvoorbeeld, kunnen bioassays en biologische effectmonitoring als efficiënt alarm werken, waarna via stofidentificatie ook de bron aanpak opgepakt kan worden. Indien het gaat om relatief onbekende stoffen die wel relevant blijken, is effectmonitoring een manier om deze stoffen op het spoor te komen.

Op dit moment leggen bioassays en biologische effectmonitoring overigens nog niet alle informatie op tafel die nodig is voor een effectieve aanpak van de meest relevante stoffen. Hoe goed wordt bijvoorbeeld het ophopende effect van stoffen in de voedselketen in kaart gebracht? Van veel stoffen weten we vaak nog onvoldoende of en in welke mate ze bioaccumulerend zijn. Bioassays en biologische effectmonitoring zijn voornamelijk gericht op ecologische effecten. Maar we willen ook weten wat drinkwaterrelevante effecten zijn. Hoe neem je die mee? Hier wordt in het kader van de risicogestuurde monitoring voor drinkwater nu door diverse drinkwaterlaboratoria hard aan gewerkt. Voor een goede aanpak onder de huidige Europese regelgeving blijft identificatie nodig van stoffen die verantwoordelijk zijn voor de schadelijkheid.

Tot slot: wil Nederland zich in internationaal verband hard maken voor een andere beleidsmatige aanpak van (eco) toxiciteit? Bijvoorbeeld bij de Rijnministersconferentie in februari 2020?

Ik denk niet dat we gelijk moeten pleiten voor een geheel andere aanpak. Zoals gezegd: met bioassays en biologische effectmonitoring kun je ook niet alles. Het lijkt Nederland goed om niet gelijk het kind met het badwater weg te gooien, maar wel in te gaan zetten op een aanvullende aanpak.

EEN KLIMAATBESTENDIG BEEKDALLANDSCHAP? BEKIJK HET!

Overall wordt nagedacht over het klimaatbestendig maken van ons land. Maar hoe ziet dat er precies uit voor een beekdallandschap? En waar liggen de uitdagingen bij de inrichting? Een 'praatplaat' laat zien wat deze zijn en welke maatregelen je kunt nemen.

Beekdallandschappen worden vaak intensief gebruikt. De waterhuishouding is erop gericht water zo snel en efficiënt mogelijk af te voeren. Dit leidt - mede door klimaatverandering - in toenemende mate tot negatieve effecten voor landbouw, natuur en gezondheid. Denk aan droogte, extreme nattigheid en hittestress. Dit vraagt om een andere waterhuishoudkundige inrichting, volgens de bekende principes van 'vasthouden, bergen, afvoeren', aldus Michelle Talsma van STOWA. 'Waar nu vooral de nadruk ligt op het afvoeren en tijdelijk bergen van water, is meer aandacht nodig voor het langer (lokaal) vasthouden van water. Niet alleen in het watersysteem zelf, maar ook in de ruimte eromheen.' Dat kan bijvoorbeeld door

bodemkundige maatregelen in de landbouw en een andere inrichting van het stedelijk waterbeheer. In de stad geldt dat minder water direct via het riool wordt afgevoerd en het kan infiltreren in de bodem of op groene daken.

De praatplaat van STOWA is feitelijk een set tekeningen die helpt bij het voeren van een goed gesprek over het klimaatbestendig maken van beekdallandschappen. De tekeningen nodigen betrokken partijen uit over de grenzen van het eigen belang heen te kijken en samen naar oplossingen te zoeken.

**De tekeningen kunt u downloaden vanaf [stowa.nl](https://www.stowa.nl).
Zoek op praatplaat.**